

PAVEL DOLEČEK

náměstek pro řízení sekce vysokého školství, vědy a výzkumu
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Praha, červen 2020
Č. j.: MSMT-22318/2020-1
Příloha

Vážený pane první místopředsedo,

dovoluji si obrátit se na Vás v návaznosti na usnesení z 356. zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace (dále jen „RVVI“), jež se uskutečnilo dne 30. dubna 2020, a na němž RVVI požádala Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a Akademii věd ČR (dále jen „AVČR“) o předložení aktualizované informace o nejnovějším vývoji v proceduře ustavování právnické osoby *Extreme Light Infrastructure – European Research Infrastructure Consortium* (dále jen „ELI ERIC“) na 358. zasedání RVVI, které se uskuteční dne 26. června 2020.

Je mi potěšením Vás informovat, že dne 14. května 2020 předložilo MŠMT, v úzké spolupráci s AVČR a s dalšími zahraničními partnery, tzv. „step 2“ aplikaci o ustavení právnické osoby ELI ERIC. Uvedená žádost představuje dle věcně příslušných evropských postupů závěrečný krok, který předchází založení právnické osoby ELI ERIC. Generální ředitelství Evropské komise pro výzkum a inovace, které bylo recipientem aplikace, bude nyní předloženou žádost posuzovat, přičemž ustavení právnické osoby ELI ERIC lze návazně na to očekávat v časovém horizontu 4 až 6 kalendářních měsíců.

Zakládajícími členskými státy právnické osoby ELI ERIC se stanou ČR, Maďarsko, Itálie a Litva. Do ČR bude poté umístěno také statutární sídlo právnické osoby ELI ERIC. V EU bylo prozatím založeno 21 právnických osob ERIC s tím, že ČR se prostřednictvím MŠMT účastí již 14 z nich. Avšak právnická osoba ELI ERIC bude prvním konsorciem evropské výzkumné infrastruktury, jejíž statutární sídlo bude umístěno v ČR. Dané lze, co do významu, srovnávat s hostitelstvím mezinárodní organizace typu CERN (*Conseil Européen pour la recherche nucléaire*), přičemž v kombinaci s umístěním výzkumné infrastruktury ELI Beamlines v Dolních Břežanech u Prahy dané naplňuje potenciál ČR stát se nejvýznamnějším centrem laserové fyziky na světě.

Prozatím nenaplněnou ambicí zůstává plné zapojení všech států reprezentujících potenciálně nejvýznamnější uživatelské komunity experimentálních zařízení výzkumné infrastruktury ELI do právnické osoby ELI ERIC. V rámci Evropy se jedná primárně o Německo, Francii a Velkou Británii. Velká Británie prozatím potvrdila statut zakládajícího pozorovatele právnické osoby ELI ERIC, s perspektivou vstupu v roli plného člena (tzn. i finančně se podílejícího na provozu výzkumné infrastruktury ELI) v časovém horizontu 3 let od ustavení právnické osoby ELI ERIC. Německo a Francie prozatím takovýto závazek neučinily. V případě Německa se sice seriózně počítá s přijetím závazku účasti v roli zakládajícího pozorovatele právnické osoby ELI ERIC již od počátku její existence. Avšak i Německo své plné členství prozatím předpokládá až v roce 2022, resp. 2023, což bohužel jakkoliv neodpovídá realitě technické připravenosti výzkumné infrastruktury ELI hostit uživatele svých experimentálních zařízení.

Ačkoliv je okruh potenciálních členů právnické osoby ELI ERIC mnohem širší, a kromě již výše uvedených zahrnuje v rámci Evropy např. i Polsko, Švýcarsko či Španělsko; mimo Evropský výzkumný prostor poté např. i Spojené státy americké anebo Japonsko a Koreu, u kterých se očekává, že se k právnické osobě ELI ERIC přidruží v roli tzv. „strategických partnerů“, okruh zakládajících členů právnické osoby ELI ERIC ilustruje prozatím ne zcela naplněnou ambici implementace projektu ELI a jejího dlouhodobého finančního plánu, který spočívá v úhradě většinové části nákladů výzkumné infrastruktury ELI ze zdrojů zahraniční, tedy nikoliv české provenience.

I z tohoto důvodu budou MŠMT a AVČR v nejbližších týdnech usilovat o uspořádání zasedání na vysoké úrovni, jehož by se měly účastnit zakladatelské státy právnické osoby ELI ERIC, tzn. ČR, Maďarsko, Itálie a Litva, Evropská komise a státy zastupující potenciálně nejvýznamnější komunity evropských uživatelů výzkumné infrastruktury ELI, tzn. Německo, Francie a Velká Británie. Na tomto jednání by mělo být docíleno, aby ty státy, které prozatím vůči právnické osobě ELI ERIC neučinily závazek, co se týká jejich statusu zakládajícího člena / pozorovatele, tento závazek učinily v nejbližším možném časovém horizontu, protože, jak už bylo uvedeno výše, z pohledu technické připravenosti nebrání nic tomu, aby výzkumná infrastruktura ELI již v roce 2020 hostila uživatelské týmy z těchto států.

Vzhledem k tomu, že právnická osoba ELI ERIC bude centralizovaným způsobem řídit fyzicky distribuované pilíře výzkumné infrastruktury ELI, považujeme vznik právnické osoby ELI ERIC za jeden ze stěžejních milníků implementace výzkumné infrastruktury ELI. Nejenže bude se vznikem právnické osoby ELI ERIC položen právní základ jednotné řídicí struktury výzkumné infrastruktury ELI, ale právnická osoba ELI ERIC bude představovat i jednotný přístupový bod jak pro vědecké uživatele výzkumné infrastruktury ELI, tak politické reprezentace jejich států. Tzn., jak lze postupné zprovoznění experimentálního zařízení výzkumné infrastruktury ELI nahlížet za logický předpoklad schopnosti hostit uživatelské experimenty, založení právnické osoby ELI ERIC lze považovat za stěžejního hybatele pro vedení mezinárodních jednání ohledně finančního zapojení ne-hostitelských států do právnické osoby ELI ERIC.

V návaznosti na výše uvedené předpokládáme, že ustavení právnické osoby ELI ERIC přinese zcela nové možnosti vedení mezinárodních jednání o finanční účasti řady evropských, jakožto i mimoevropských států na provozu a dalším investičním rozvoji výzkumné infrastruktury ELI.

O dalších pokrocích v proceduře ustavování právnické osoby ELI ERIC Vás budeme v souladu s usnesením z 354. zasedání RVVI, které se uskutečnilo dne 28. února 2020, dále informovat na 360. zasedání RVVI, které proběhne dne 25. září 2020. V mezidobí plánujeme uskutečnění řady jednání, včetně těch na vysoké úrovni vedených s Evropskou komisí a s ne-hostitelskými státy ohledně jejich vstupu do právnické osoby ELI ERIC, a tak i definitivní krystalizaci okruhu zakládajících členů a pozorovatelů právnické osoby ELI ERIC.

V příloze tohoto dopisu Vám pro Vaši bližší informaci postupuji kompletní dokumentaci tzv. „step 2“ aplikace o ustavení právnické osoby ELI ERIC.

V rámci tzv. „přechodového období“, tzn., než dojde k plné věcné a organizační integraci ELI Beamlines do právnické osoby ELI ERIC bude spolupráce obou dvou subjektů zabezpečena prostřednictvím smlouvy o provozu mezi ELI ERIC a Fyzikálním ústavem AV ČR, v.v.i. (dále jen „FZÚ“). Tento formální rámec by měl umožnit taktéž využít výhody právnické osoby ELI ERIC (osvobození od daně z přidané hodnoty) a tím snížit celkové provozní náklady ELI ERIC.

I přes neočekávané opoždění při založení právnické osoby ELI ERIC MŠMT ve spolupráci s FZÚ našly relevantní řešení vedoucí ke zdárnému dokončení implementace projektu Národního programu udržitelnosti II, což umožní mj. také poskytnout disponibilní prostředky na provoz ELI Beamlines pro rok 2020.

Ostatní prostředky, které byly rezervovány na krytí provozních nákladů ELI Beamlines v roce 2020 budou poskytnuty již prostřednictvím členského příspěvku ČR do právnické osoby ELI ERIC po předpokládaném založení této organizace na podzim letošního roku.

S pozdravem

Vážený pan

prof. Ing. Petr Dvořák, CSc.

1. místopředseda Rady pro výzkum, vývoj a inovace

Úřad vlády ČR

Praha